

ชื่อโครงการ	โครงการจัดทำฐานข้อมูลทุติยภูมิวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อุตสาหกรรมอาหารกลุ่มน้ำตาล กากน้ำตาลและผลิตภัณฑ์จากน้ำตาล
ผู้วิจัย	อาจารย์สมพร ปานยินดี

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมอาหารกลุ่มน้ำตาล กากน้ำตาลและผลิตภัณฑ์จากน้ำตาล นับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกน้ำตาลเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากบราซิล ภูมิภาคที่ส่งออกน้ำตาลไปมากที่สุดคือภูมิภาคเอเชีย รองลงมาคือแอฟริกา และยุโรป เมื่อจำแนกเป็นประเทศ พบว่า ได้ส่งออกน้ำตาลไปยังอินโดนีเซีย มากที่สุด รองลงมา คือ ญี่ปุ่น และอิรัก ตามลำดับ ด้านการนำเข้า ไทยนำเข้าน้ำตาลไม่มากนัก เพราะปริมาณที่ผลิตได้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ

โครงสร้างของอุตสาหกรรมอาหารกลุ่มน้ำตาล กากน้ำตาลและผลิตภัณฑ์จากน้ำตาล พบว่า วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตน้ำตาลคืออ้อย เมื่อผ่านกระบวนการผลิตแล้วจะได้ น้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว และน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ ที่เหลือเป็นผลพลอยได้ ได้แก่ กากอ้อย กากน้ำตาล และกากหม้อกรอง ซึ่งจะนำไปผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตแอลกอฮอล์ การผลิตผงชูรส อาหารสัตว์ สารปรุงรสต่าง ๆ การผลิตไฟฟ้า กระจายชานอ้อย ทิชชู และปุ๋ยชีวมวล

ในปี 2551 คาดว่าจะมีจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประมาณ 2,351 แห่ง มีการจ้างงานทั้งสิ้น 14,405 คน มูลค่าเงินลงทุนในอุตสาหกรรมเท่ากับ 61.81 ล้านบาท มูลค่าการตลาด ด้านสินทรัพย์ 26,555.83 ล้านบาท หนี้สิน 21,488.07 ล้านบาท รายได้ 56,148.39 ล้านบาท กำไรสุทธิ 1,765.99 ล้านบาท และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ 2,334.66 ล้านบาท การดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารกลุ่มน้ำตาล กากน้ำตาลและผลิตภัณฑ์จากน้ำตาล จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527 โดยมีคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (สอณ.) ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณ และราคาอ้อยและน้ำตาล

สภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารกลุ่มน้ำตาล กากน้ำตาลและผลิตภัณฑ์จากน้ำตาลในเชิงลบ ได้แก่ การขาดเสถียรภาพทางการเมือง ราคาน้ำมันที่ผันผวน ค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น และพฤติกรรมการบริโภคน้ำตาลที่ลดลง ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และรายได้ผู้ประกอบการลดลง ปัจจัยเชิงบวกที่ทำให้อุตสาหกรรมน้ำตาล มีการเติบโตได้แก่ มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล ทำให้ผู้บริโภคมีกำลังซื้อมากขึ้น

เมื่อพิจารณาปัจจัยขับเคลื่อนอุตสาหกรรม พบว่า คุณภาพของน้ำตาล ทำเลที่ตั้ง และฤดูกาลในการผลิตน้ำตาล ทำให้มีโอกาที่จะส่งออกน้ำตาลได้มากขึ้น ประกอบกับการวิจัยและพัฒนาพันธุ์อ้อย การพัฒนาระบบชลประทาน การนำระบบโลจิสติกส์เข้ามาใช้ในอุตสาหกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีในการปลูกอ้อยและเทคโนโลยีในการผลิตน้ำตาล และหากมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐจากการควบคุมเป็นการกำกับดูแล จะทำให้การดำเนินงานมีความคล่องตัว ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับอุตสาหกรรมน้ำตาลได้

การเติบโตของอุตสาหกรรมอาหารกลุ่มน้ำตาล กากน้ำตาล และผลิตภัณฑ์จากน้ำตาล มีแนวโน้มชะลอตัวลง ตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ถดถอย แต่ถึงอย่างไรก็ตามความต้องการในการบริโภคน้ำตาลทั้งทางตรงและทางอ้อมยังมีอยู่ รวมถึงตลาดต่างประเทศและตลาดในประเทศ โดยเฉพาะคนไทยบริโภคน้ำตาลน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บริโภคในประเทศอื่น จึงเป็นโอกาสอันดีที่ผู้ผลิตควรทำการปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายสนองตอบความต้องการของลูกค้า และปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้โรงงานน้ำตาลได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการผลิตน้ำตาล ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมผลิตเอทานอล ผลิตปุ๋ยชีวภาพ โรงงานไฟฟ้าชีวมวล ซึ่งจะเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยให้เกิดความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และสร้างความมั่นคงให้กับอุตสาหกรรมได้อย่างยั่งยืน

Research title: The Project of Secondary Data Base of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Food Industry: Sugar, Molasses and Product from Sugar

Researcher: Somporn Panyindee; **Degree:** Master of Business Administration (General Management); **Research advisors:** (1) Dr. Jomphong Mongkolvanich. (2) Dr. Jirasak Katsuwon; **Academic year:** 2008

ABSTRACT

Food industry which includes sugar, molasses and sugar product is important industry of Thai economy. Thailand is the second sugar producer and exporter in the world. Brazil is the first. Thailand exports mostly sugar to Asia, Africa and Europe in the order. Classified by countries, Thailand exports the most sugar to Indonesia. Japan is the second and Iraq is the third. Thailand doesn't import sugar much because Thailand can produce enough sugar for country.

Main raw material that uses for producing sugar is cane. Outputs that get from cane are raw sugar, white sugar and pure white sugar. Other outputs are bagasse, molasses and filter mud. The other outputs will be used in industries, such as alcohol, monosodium glutamate (MSG) , animal food, electricity, bagasse paper, tissue and bio-fertilizer.

In 2008, there are 2,351 small and medium enterprises. More than 14,405 people are employed. Investments are 61.81 million baht in industry. Assets are 26,555.83 million baht and Liabilities are 21,488.07 million baht. Revenue is 56,148.39 million baht and Net Profit is 1,765.99 million baht. Economic Value Added is 2,334.66 million baht. Food industry which includes sugar, molasses and sugar product follows The Cane and Sugar Act B.E. 2527 (1984). The cane and sugar boards control quantity and price of cane and sugar.

External environment factors that negatively affect to sugar, molasses and product from sugar industry are instability of politics, instability of petrol price, increased value of Thai currency and decreasing sugar consumption behavior. These factors affect to rising cost of production and decreasing entrepreneur income. In contrast, a positive factor that increases the growth of sugar industry is stimulated economy by government. As a result, consumers have more purchasing power.

Direct factors that are sugar quality, location and season for producing sugar increase opportunities to export more sugar. In addition, other factors are cane research and development, irrigation system development, logistic system in industry, technological development of growing cane and producing sugar technology. Furthermore, if government changed the role from controlling to supporting, implementation would be fluent, increased effectiveness and efficiency for sugar industry.

This industry trend will grow continually because consumption need for domestic sales of sugar and export will be more. Especially domestic sales of sugar will increase. In particular, Thai people consume less sugar than people in other countries. Therefore, producers should improve product development, add value to product, create a variety of products, respond customers need and improve the highest

efficient production process. Moreover, sugar factories develop industry continually such as producing ethanol, bio-fertilizer, bio-electricity factory. As a result, the highest utility resources were used as well as competitive advantages and the worthy of industry were created.

Keywords: Sugar Industry, Molasses, Product from Sugar